

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	Frumvarp til breytinga á hegningarlögum nr. 19/1940, lögum um meðferð sakamála nr. 88/2008 og lögreglulögum nr. 96/1990 (Skipulögð brotastarfsemi) DMR26030307.
Ráðuneyti	Dómsmálaráðuneytið
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	20. júlí 2026

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifaþáttum fyrir ríkið

1. **Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifaþættir á fjárhag ríkissjóðs.**

Frummat áhrifa er unnið samhliða gerð áformaskjals. Lögfesting aukinna heimilda til upptöku verðmæta mun að öllum líkindum leiða til aukinnar endurheimtu ólögsmæts ávinnings og draga úr hvata til brotastarfsemi af þessu tagi. Munu þessar rýmkuðu heimildir til upptöku því án efa leiða til jákvæðra áhrifa á ríkissjóð Ekki er gert ráð fyrir því að frumvarpið muni að öðru leyti hafa fjárhagsáhrif á ríkissjóð eða sveitarfélög. Að því leyti sem breytingarnar leiða til aukinna verkefna hjá lögreglu og ákærvaldi er gert ráð fyrir að þeim verði mætt innan núverandi fjárheimilda eða í tengslum við áframhaldandi uppbyggingu á þessu sviði.

2. **Tekjubreytingar.**

Auknar heimildir til upptöku ólögsmæts ávinnings kunna að leiða til aukinna tekja fyrir ríkissjóð.

3. **Útgjaldabreytingar.**

Ekki er gert ráð fyrir beinum útgjöldum fyrir ríkissjóð verði frumvarpið að lögum.

4. **Eignabreytingar.**

Ekki er gert ráð fyrir að fyrirhugaðar lagabreytingar hafi áhrif á eignastöðu ríkissjóðs.

5. **Aðrir áhrifaþættir varðandi ríkisfjármál.**

Ekki er gert ráð fyrir að fyrirhugaðar breytingar hafi önnur áhrif á ríkisútgjöld en þeirra sem er fjallað um í lið 1. hér að framan.

B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun

1. **Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins:**

Já.

2. Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks, t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum? Ekki er gert ráð fyrir útgjaldaaukningu. 3. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu? Nei.
C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni Fyrirhugaðar breytingar munu hvorki hafa efnahagsáhrif á atvinnulíf, vinnumarkað né samkeppni þannig að hafa þurfi í huga hagstjórnarsjónarmið, fyrirtækjaeftirlit, reglubyrði o.fl.
D. Önnur áhrif 1. Áhrif á fjárhag sveitarfélaga, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011. Frumvarpið er ekki talið hafa fjárhagsleg áhrif á sveitarfélögin. 2. Áhrif á frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu á Íslandi). Fyrirhugað frumvarp hefur ekki efnisleg áhrif á veitingu þjónustu. 3. Áhrif á tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu, sbr. lög nr. 57/2000. 4. Áhrif á byggðalög. Frumvarpið hefur ekki áhrif á byggðalög. 5. Áhrif á frjáls félagasamtök. Ekki gert ráð fyrir áhrifum á starfsemi frjálsra félagasamtaka. 6. Áhrif á jafnrétti kynjanna. Frumvarpinu verður ætlað að efla heimildir lögreglu til takast á við skipulagða brotastarfsemi, þar á meðal fíkniefnasölu, peningabætti og mansal. Af eðli þessara brota sem og útgefinni tölfraði lögreglu má ráða að stór hluti brotþola er konur og að sama skapi er mikill hluti grunaðra í þessum brotum karlkyns. Ráða má af tilkynningum til lögreglu og málum sem til rannsóknar hafa verið að í framkvæmd kunni frumvarpið að styrkja réttarvernd kvenna á óbeinan hátt. 7. Áhrif á lýðheilsu. Á ekki við. 8. Áhrif á menntun, nýsköpun og rannsóknir. Ekki er talið að frumvarpið hafi bein áhrif á menntakerfið eða rannsóknastarfsemi. 9. Áhrif á möguleika einstaklinga og fyrirtækja til að eiga samskipti þvert á norræn landamæri. Fyrirhugaðar breytingar hafa ekki áhrif þar á. 10. Áhrif á stjórnsýslu, svo sem hvort ráðuneyti og stofnanir eru í stakk búin til að taka við verkefni. Gildistaka breytinga er ekki háð slíkum breytingum á starfsemi og verklagi lögreglunnar. 11. Áhrif á stöðu tiltekinna þjóðfélagshópa, svo sem aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir, launþega/sjálfstætt starfandi/utan vinnumarkaðar. Engin áhrif. 12. Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun.
E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á 1. Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir ríkissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag. Talið er að frumvarpið muni hafa jákvæð áhrif á öryggi samfélagsins, stuðla að skilvirkari löggæslu og styrkja getu stjórnvalda til að sporna gegn skipulagðri brotastarfsemi og þeim skaða sem hún hefur í för með sér. Frumvarpið mun miða að því að efla viðbragðsgetu

stjórnvalda gagnvart skipulagðri brotastarfsemi og styrkja lagalegar forsendur fyrir markvissum og árangursríkum aðgerðum á því sviði. Með þeim breytingum sem lagðar verða til er leitast við að styrkja refsilöggjöf og réttarfarsreglur þannig að þær endurspegli betur eðli og umfang þeirrar brotastarfsemi sem löggæsluyfirvöld þurfa að takast á við í dag.

Helstu áhrif frumvarpsins felast í aukinni refsivernd gagnvart skipulagðri brotastarfsemi. Með því að skýra og rýmka skilgreiningu á skipulögðum brotahópum og lögfesta sérstakar refsihækkunarástæður er unnt að tryggja að refsimat taki með markvissari hætti mið af þeirri auknu hættu og ógnum sem leiða af slíkri starfsemi fyrir þjóðfélagið í heild. Er frumvarpið til þess fallið að styrkja fælingarmátt refsilöggjafar og tryggja að refsingar fyrir brot sem tengjast skipulagðri brotastarfsemi séu í samræmi við þann skaða sem af þeim hlýst.

Þá má ætla að lögfesting aukinna heimilda til upptöku verðmæta muni leiða til aukinnar endurheimtu ólögmæts ávinnings og draga úr hvata til brotastarfsemi af þessu tagi. Munu þessar rýmkuðu heimildir til upptöku því án efa leiða til jákvæðra áhrifa á ríkissjóð Ekki er gert ráð fyrir því að frumvarpið muni að öðru leyti hafa fjárhagsáhrif á ríkissjóð eða sveitarfélög. Að því leyti sem breytingarnar leiða til aukinna verkefna hjá lögreglu og ákærvaldi er gert ráð fyrir að þeim verði mætt innan núverandi fjárheimilda eða í tengslum við áframhaldandi uppbyggingu á þessu sviði.

Frumvarpinu verður ætlað að efla heimildir lögreglu til takast á við skipulagða brotastarfsemi, þar á meðal fikniefnasölu, peningabætti og mansal. Af eðli þessara brota sem og útgefinni tölfræði lögreglu má ráða að stór hluti brotahóla er konur og að sama skapi er mikill hluti grunaðra í þessum brotum karlkyns. Ráða má af tilkynningum til lögreglu og málum sem til rannsóknar hafa verið að í framkvæmd kunni frumvarpið að styrkja réttarvernd kvenna á óbeinan hátt.

2. Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á.
3. Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat).

F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati

1. Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR?
2. Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma?
3. Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin?